

MINISTERIET FOR
BØRN, UNDERVISNING
OG LIGESTILLING
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Dansk D

Almen voksenuddannelse

Skriftlig fremstilling
(4 timer)

Onsdag den 9. december 2015 kl.
10.00-14.00

AVU151-DANSK/D

Litteratur

Indhold

Tekst 1 Læs en god bog og bliv et bedre menneske (artikel)	side 3-5
Tekst 2 Tavshed er guld (novelle)	side 6-10
Tekst 3 Hvorfor læser vi krimier? (blogindlæg)	side 11-12
Tekst 4 At læse (klumme)	side 13
Tekst 5 En halv million danskere elsker bøger - men læser ikke (artikel)	side 14-16
Tekst 6 Løven (novelle)	side 17-20
Tekst 7 Frit Land (lyrik)	side 21
Bedømmelseskriterier	bagsiden

Du har 24 timer til at analysere og gennemarbejde teksthæftet. Teksthæftet skal medbringes til prøven. Opgaverne udleveres i morgen og forudsætter kendskab til teksthæftets indhold.

Biblioteksdebat

Ny forskning: Læs en god bog og bliv et bedre menneske

Af Michel Steen-Hansen, 7. oktober 2013

Du får mere end bare en god historie, hvis du læser store litterære værker. Faktisk bliver du til et bedre menneske, viser ny forskning, skriver videnskab.dk.

"Læser man bare 10-15 minutters god skønlitteratur, øges ens evne til at forstå andre menneskers tanker og følelser. Noget som kan gøre os til mere empatiske og bedre fungerende mennesker", siger en af forskerne bag undersøgelsen, David Comer Kidd fra The New School for Social Research i New York, ifølge videnskab.dk.

På min private blog Farsunivers.dk, har jeg tidligere skrevet om, at man er, hvad man læser. Det gjorde jeg i anledning af mine egne oplevelser med, hvad læsning af skønlitteratur har gjort for mit liv, men også fordi jeg er med i følgegruppen til kulturministerens projekt Danmark Læser som grundlæggende handler om, hvad læsning gør ved os mennesker.

Kulturminister Marianne Jelved skrev i en kronik i Politiken, da hun lancerede ideen: "Dansk litteratur er med til at binde os sammen som nation. Vi bruger den til at forstå os selv og Danmark lige nu. Litteraturen giver plads til eftertænksomhed, nærvær og indlevelse, og den åbner for livsnerven i vores demokrati - samtale og dialog. Derfor er det vigtigt at styrke læsningen i Danmark, og derfor lancerer jeg nu en kampagne, som jeg kalder "Danmark Læser".

Jeg tror, hun har ret i, at læsning af litteratur bidrager til meget mere, end blot oplevelsen for den enkelte, fordi læsning af litteratur skaber forståelse for en hel masse mere, alt det vi ikke selv møder i vores egen hverdag, men som kan give os en større omverdensforståelse .

I denne uge blev jeg bekræftet i opfattelsen af, at litteratur giver os et større perspektiv på verden. Et par konsulenter fra firmaet Mapped Digital Patterns har foretaget en stor undersøgelse af vore læsevaner. De har mange interessante pointer, men særlig én finder jeg interessant.

Marianne Jelved: "Litteraturen giver plads til eftertænksomhed, nærvær og indlevelse. Den åbner for livsnerven i vores demokrati - samtale og dialog." Læs mere på DanmarkLæser.dk

Deres undersøgelse påviste, at enlige forældre læste væsentlig mere skønlitteratur end forældre, der levede i parforhold. Når man spurgte ind til, hvorfor de enlige forældre læste mere end par var svaret, at de gennem litteraturen fik voksenkontakt. Altså fik en kontakt til andre voksne i bøgernes fiktive verden, en kontakt de ikke altid havde plads til som aleneforældre. Det synes jeg i den grad bekræfter både min og kulturministerens pointe om, at litteratur skaber samtale og dialog som grundlag for demokrati.

Mere skønlitteratur i skolerne

I artiklen fra videnskab.dk, der understøtter Jelveds og mine pointer, refererer de det videnskabelige tidsskrift Science for, at det kan give fornyet ammunition til den humanistiske side af en skoledebat, hvor vigtigheden af at lære de tekniske og naturvidenskabelige fag overskygger de "bløde" fag.

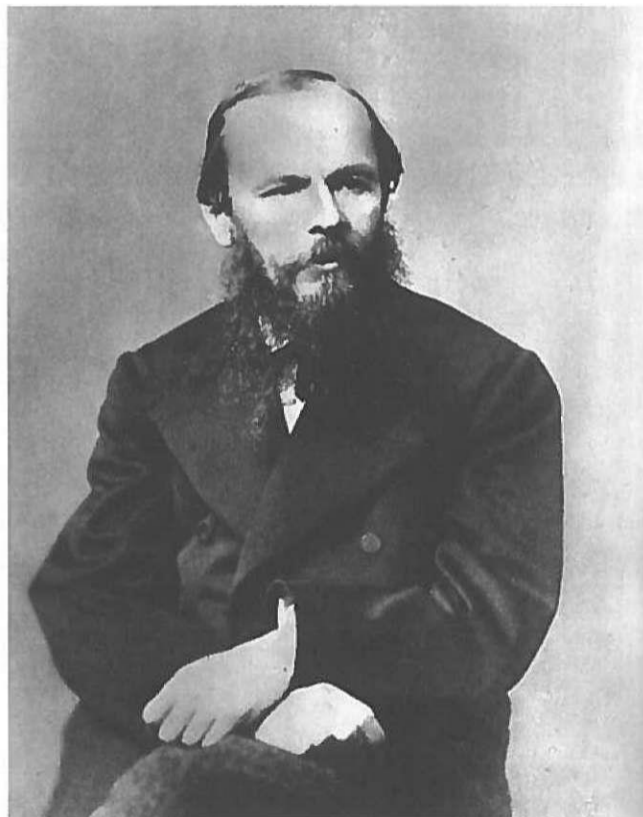
Skønlitteratur sætter os i andres sted

Forskerne hævder ikke at have undersøgt, hvad der gør os til empatiske og socialt velfungerende mennesker. Men de hævder at have et bud på, hvad skønlitteratur egentlig gør ved os rent psykologisk, når man f.eks. har en stærk oplevelse, som at blive helt opslugt af en bog. Videnskab.dk skriver også om, at andre forskere, de seneste år har peget på, at skønlitteratur kan påvirke vores empati og gøre os mere medfølelse. De har foreslået, at det sker ved at læsningen rammer lige midt i en helt særlig mental proces, som mennesket gennem evolutionen har udviklet i imponerende grad. Processen hedder "Theory of Mind" (ToM) på engelsk og kan på jævnt dansk oversættes som evnen til at sætte sig i en anden persons sted og forstå dennes følelser, tanker og motiver. ToM er bl.a. afgørende for, at vi kan navigere i de komplekse sociale sammenhænge, vi lever i og for de følelser af empati, der hjælper med at binde os sammen i store grupper.

Skøn litteratur - bedre mennesker

Artiklen understreger i den grad, at det ikke er så meget der skal til, for at øge hele vores indlevelse, og jeg kan ikke lade være med at tænke, om det er litteraturlæsning, der skal til, for at bryde den negative sociale arv i uddannelsessystemet. I hvert fald viser denne forskning, at effekten var tydelig og konstant. At man efter bare 10-15 minutters læsning kan øge ens evne for Theory of Mind.

Det synes jeg er værd at dyrke, så jeg vil forsøge at spille ind i, ikke bare Kulturministeriet med denne viden, men også i Undervisningsministeriet, for det kan altså ændre hele synet på indlæring og empati.

Forskeren bag studiet fremhæver Fjodor Michajlovitj Dostojevskij som en af de forfattere, der skaber så komplekse karakterer, at vi er nødt til at træne vores empatiske evner for at regne dem ud. (Foto: Wikimedia Commons, her fra videnskab.dk)

Men læs selv artiklen og se, hvorfor man skal læse Dostojevskij frem for Barbara Cartland (i artiklen bruger de Dan Brown, som eksempel, men det tør jeg ikke, for så lægger jeg mig nok ud med min kone), og det er ikke bare fordi en kultursnob som jeg hævder det, men fordi vi i Dostojevskijs værker oplever flerstemmighed og hurtigt opdager, at karaktererne til trods for det, de siger, ikke er særligt pålidelige eller forudsigelige. Modsat f.eks. Cartland der er skåret over en velkendt model uden de store udfordringer.

Men det kan I jo selv dykke ned i ved at læse om studiet...

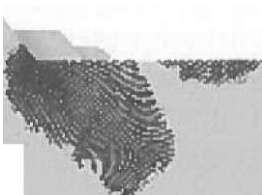
Du kan læse hele undersøgelsen på:

<http://videnskab.dk/kultur-samfund/ny-forskning-laes-en-god-bog-og-bliv-et-bedre-menneske>

<p>http://biblioteksdebat.blogspot.dk/2013/10/nv-forskning-ls-en-god-bog-og-bliv-et.html</p>
--

mord på farten,

Ud & Se har i år inviteret 12 danske forfattere til at skrive originale kriminoveller til os. Hver novelle skal indeholde en rejse, men hvad der ellers sker er helt op til forfatterne selv. Serien er

redigeret af
professor i nordisk
litteratur Thomas
Bredsdorff.

Gretelise Holm Anders
Bodelsen Katrine Marie
Guldager Kristian Ditlev
Jensen Klaus Rifbjerg

Leif Davidsen .Anna Grue
"Pasi&natrSTDorph
Susanne Staun Mette
Winge Christian Mørk
Hanne Marie Svendsen

Det var en hemmelig affære. Hvor var det dog banalt, tænkte Gitte og så efter kvinden. Så fik hun en idé

Tavshed er guld

AF ANNA GRUE ILLUSTRATION SIMON BUKHAVE

„ Skat, det er mig ... ja, jeg sidder i toget på vej derud'. Den mørkhårede kvinde med den koralrøde læbestift smilede ud i luften, 'ikke noget særligt, jeg ville bare lige høre, om du var stået op, skat'.

Godt. Og det ved du så nu, tænkte Gitte, der sad på sædet skråt overfor. Læg du bare på, skat. Hun bøjede sig endnu dybere ned over sin bog, som om den sammenkrøbne position kunne forhindre medpassagerens mobilsnak i at nå ind i hjernevindingerne.

'Næh, jeg nøjedes med den lille Mulberry-kuffert', fortsatte kvinden. 'Så slipper jeg for at checke bagage ind. Der er jo grænser for, hvor meget sådan en bikini fylder, ikke?' Hun lo. En mand et par rækker borte vendte sig, men hun ænsede ham ikke. 'Næh, vi har aftalt at mødes derude ...' Her fulgte en længere redegørelse for, hvordan hver af kvindens veninder havde tænkt sig at komme ud til lufthavnen. Hele kupeen vidste således meget snart, at Helle blev kørt af sin mand, og at de ville samle Kiki op på vejen, mens Julie regnede med at tage en taxi. 'Det er nu irriterende, at de har lagt den lufthavn helt ude på Amager', fortsatte kvinden.

'Kunne det ikke være smart, hvis den lå oppe nord for byen? Så havde man ikke så langt, når man skulle på ferie ... Nå nej, selvfølgelig, skat, det tænkte jeg ikke på. Du har ret; lad endelig Amager beholde larmen'.

Så, tænkte Gitte, mens kvindens latter endnu en gang fyldte kupeen. Nu lægger du på. Ellers garanterer jeg ikke for følgerne.

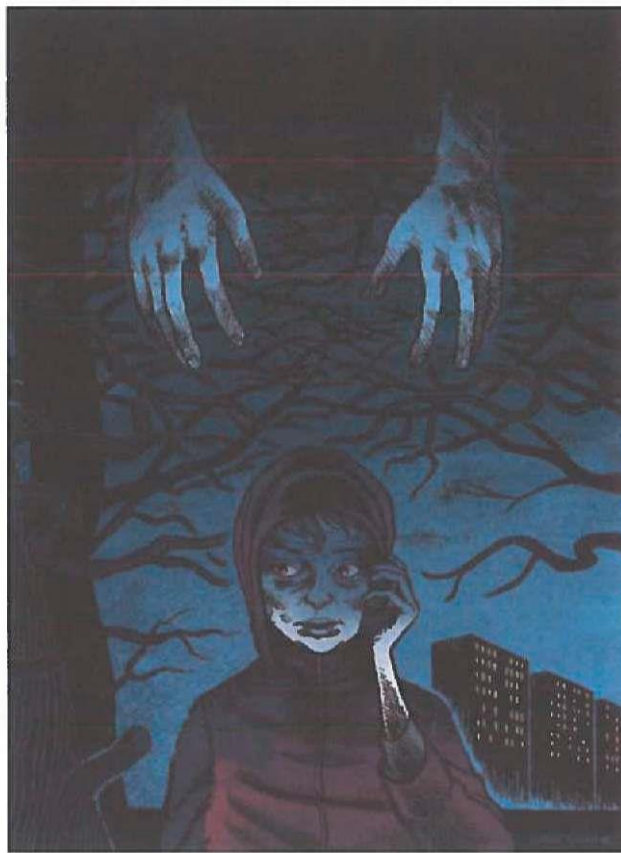
'Nu jeg husker det, skat. Jeg glemte at vande palmen på gæsteværelset. Kan du ikke lige nå det, inden du tager på arbejde? ... Åh, tak skal du have. Det ville jo ikke være så godt, hvis ...' Toget var nået til Hovedbanegården, og larmen fra et nyt hold passagerer druknede nådigt resten af kvindens betragtninger om korrekt pasning af potteplanter. Gitte sukkede. Hun havde brug for alle sine mentale ressourcer i dag, og nu havde knærehovedet derovre allerede drænet hende for en pæn portion af dem. Hun lagde bogen ned i tasken og sad resten af turen og stirrede ud ad vinduet, mens den mørkhårede kvinde afsluttede samtalen med en serie koralrøde luftkys.

Gitte stillede sig i check-in-køen til Heathrow og opdagede i det samme, at den mørkhårede

kvindestod lidt længere fremme i samme kø. Åh nej. Tanken om at skulle følges med hende var et øjeblik ved at tage pippet fra Gitte. Selvfølgelig slap man for mobilsnakken oppe i selve maskinen, men i gaten før afgang, og i køen ved bagageudleveringen ... Nå nej, der skulle hun jo ikke hen. Hun havde jo sagt, hun kun havde håndbagage med, fordi... Hør, der var noget galt, standsede Gitte sin egen tankestrøm. Havde kvindemennesket ikke sagt til sin mand, at hun nærmest kun havde en bikini med? Det stemte da ikke særligt godt overens med, at hun nu stod i kø til et London-fly.

I det samme masede en høj mand i jakke og slips sig forbi Gitte, så hun måtte støtte sig til kufferten. Manden standsede op og undskyldte. Hun så op i et par brune øjne og forsikrede, at hun var okay. Så gik han videre hen langs køen og standsede ved den mørkhårede, der lyste op og slog armene om ham. Stående midt i check-in-mylderet, tilsyneladende ligeglade med resten af verden, kyssede de to hinanden lidenskabeligt. Gitte var forvirret. Havde skattebassen besluttet sig for at tage med alligevel? Hvornår havde de aftalt det? Hvordan havde de fået fat i en ekstra billet så hurtigt? Og hvor blev Helle, Kiki og Julie af? I det samme gik sagens sammenhæng op for hende. Der var ingen venindetur til en bikinistrand. Og det var ikke sin mand, kvinden fra toget stod og byttede mundvand med. I hvert fald ikke den mand, hun officielt var sammen med. Det var en hemmelig affære. Hvor var det dog banalt, tænkte Gitte og fulgte med køen et skridt fremad. Sekund for sekund steg hendes irritation, mens hun mere eller mindre åbenlyst betragtede parret, der ikke en gang kunne finde ud af at give slip på hinanden, mens den uniformerede dame bag skranken tjekkede deres pas og tog imod mandens kuffert.

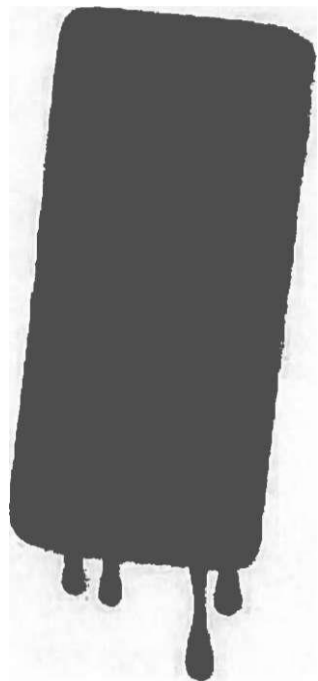
Men Gittes egne problemer fortrængte snart det elskende par fra hendes bevidsthed. Efter securityslusen gik hun direkte til Danske Banks skranke i transithallen. Hun hævdede så meget, hun kunne, fra sin og Klaus' fælleskonto og fik pengene udbetalt i engelske pund. Det var lidt klodset at skulle rejse med det tykke seddelbundt i pengeposen, men hun turde ikke vente med transaktionen, til de var landet i Heathrow. Hun vidste, at Klaus ville spærre samtlige hendes kort,

så snart han fandt ud af, hun var stukket af, så det nyttede ikke at tøve for længe. Og når de her penge var brugt... ja, så anede hun sandt at sige ikke, hvad hun skulle gøre. Gitte havde en vag mistanke om, at det måske ikke var helt nemt for en midaldrende dansker uden uddannelse at finde arbejde i London. Men den tid, den sorg. Foreløbig skulle hun bare væk.

Da hun havde proppet pengeposen tilbage inden for skjorteblusen, løftede hun hovedet og så direkte ind i de samme brune øjne som i check-in-køen for lidt siden. Mandens elskerinde var intetsteds at se. Han smilede til Gitte. Hun smilede tilbage; kunne mærke, at hun rødmede, da hun gik forbi ham og ud på dametoilettet. Kvinden fra toget stod ved den lange række håndvaske og sms'ede. Da hun var færdig, lagde hun et ekstra lag koralrød læbestift på, sendte sig selv et beundrende blik i spejlet og forlod toilettet uden at ænse Gitte. Sin iPhone glemte hun ved siden af vasken. Gitte tog den op og var på nippet til at løbe efter hende. Så standsede hun midt i en bevægelse, stod lidt og overvejede

Jeg har din mands mobilnummer her; lige her på din mobil. Jeg tror, han ville finde det interessant at få at vide, hvor du i **virkeligheden** befinder dig, tror du ikke?

situationen og trak sig så ind i et ledigt aflukke med mobilen.

Først tjekkede hun det seneste opkald. Det var foretaget til en vis Anders - uden efternavn - og var gået igennem klokken syv syvogtyve. Det passede perfekt med tidspunktet i toget på vej herud. Ergo måtte det være kvindens mand. Gitte tastede nummeret ind i sin egen mobil og gik videre til at tjekke kvindens sms'er. Der var påfaldende mange til og fra en William Høy. Gitte behøvede ikke at læse ret mange af dem, før hun vidste, det var manden med de brune øjne. Sms'erne var en skønsm blanding af kærlighedserklæringer, dampende sjofelheder og detaljerede aftaler om den rejse, de nu var ude på. Det var ham, helt sikkert. Gitte tastede også hans nummer ind i sin egen mobil. Som en sidegevinst fandt hun også kvindens navn i en af beskederne fra hendes elsker. Eller det vil sige ... Han kaldte hende Henry, og det hed hun jo næppe. Et kælenavn, måske?

Gitte gik ud af tekstfunktionen og ind på facebook, der var logget ind på den mørkhåredes profil. Henriette, naturligvis. Tjekkede vennelisten, fandt William Høy - og

bingo! Profilen var spækket med billeder af en køn, buttet kone og et par glade unger med og uden fastelavnskostumer. Svin, tænkte Gitte.

I det samme hørte hun Henriettes stemme uden for aflukkets dør: 'Fuck! Den er der ikke!'

'Har du mistet noget?' Det lød som en ældre dame.

'Min mobil. Jeg lagde den lige der!'

'Måske er den blevet indleveret i Informationen', sagde den anden. 'Det er i hvert fald, hvad jeg ville gøre, hvis jeg fandt en ...'

'Jeg prøver at spørge!'

Døren smækkede. Ingen tak eller farvel eller noget.

Henriettes uforskammethed fik Gitte til at bestemme sig. Nu vidste hun, hvad hun ville gøre.

Hun ventede, til hun var ankommet til London og havde sat kufferten fra sig på et nedslidt hotelværelse i Pimlico. Hun havde købt en billig taletidsmobil, så hendes identitet ikke kunne spores, og ringede nu til William Høy.

'Ja?'

'Jeg vil gerne tale med Henriette', sagde Gitte og gjorde sin stemme så myndig som muligt.

'Hvem må jeg sige, det er?'

'Bare sig, at jeg har hendes iPhone'. 'Øjeblik!'

Så kom Henriette. 'Hvordan ...? Hvordan kunne du vide, at du kunne få fat i mig via ...?'

'Har du det hyggeligt ved poolen med Helle og Kiki og Julie?' 'Hvad?'

'Jeg har din mands mobilnummer her; lige her på din mobil. Jeg tror, han ville finde det interessant at få at vide, hvor du i virkeligheden befinder dig, tror du ikke?' Den anden kvinde svarede ikke. 'Han ville nok især synes, det var spændende at høre om William Høy. Ligesom Williams kone helt sikkert gerne vil vide lidt om dig ... Hendes nummer har jeg faktisk også. Og så har jeg naturligvis de seneste måneders sms'er mellem dig og William ...'

Gitte kunne høre mumlen i baggrunden.

Sandheden var, at han fra starten havde vidst, hvem pengeafpresseren var, da hun havde kontaktet ham den foregående dag.

William Høys stemme kom tilbage. 'Hvad er det, du vil?'

'Jeg vil give mobilen tilbage til Henriette, det er det hele'.

'Godt'.

'Det kommer til at koste jer 250.000 kroner'.

'Du må være sindssyg. Vi råder slet ikke over så meget'.

'Jo, hvis I nu tænker jer rigtigt godt om og trækker på alle de konti, I tilsammen har adgang til, så kan I nok godt skrabe så beskedent et beløb sammen, ikke?'

Der blev en pause. 'Hvor lang tid har vi?'

'Skal vi sige et døgn?' Gitte kiggede på uret. 'Jeg ringer til dig klokken to i morgen. Okay?'

Da samtalen var slut, gik Gitte ned og malkede sine kreditkort i den nærmeste automat. Der var ingen problemer. Klaus havde åbenbart stadig ikke fundet ud af, hvad der var sket. Da hun faldt i søvn den aften, var hun for første gang i lang tid fuld af fortrøstning.

Liget lå inde i et buskads på Hampstead Heath. Den døde øjne var vidt åbne, læberne blålige og tungen opsvulmet. Gitte Kjeldsen var blevet kvalt. Hendes taske og pung var tilsyneladende urørt. Hun havde af en eller anden grund hele to mobiltelefoner, en moderne iPhone og en af de billigste Samsung. Inden for offerets lyseblå skjortebluse havde man fundet en pengekat, spækket med nye, knitrende pundsedler.

'Og De har ikke rørt noget?' spurgte Detective Inspector Peter Gray. 'Selvfølgelig ikke', svarede manden med de brune øjne. 'Jeg er selv politimand. Hun lå sådan, da jeg fandt hende'.

'Dansk politi?'

William Høy nikkede og viste den engelske efterforsker sit identifikationskort. Han studerede det nøje.

'Kendte De hende, sir?' sagde D I Gray og rakte kortet tilbage. 'Overhovedet ikke. Hun ringede pludselig til mig. To gange. Først i går, siden i dag'.

'Hun ringede til Deres mobilnummer? Det er i hvert fald nemt at tjekke ... Hvordan gik det til, at I skulle mødes her?'

'Hun ville mødes og snakke, sagde hun ... Hun følte sig forfulgt'.

'Sagde hun af hvem?' spurgte Gray og gjorde tegn til, at William gik med ham nogle meter væk, så kriminalteknikerne kunne komme i gang med gerningsstedsundersøgelsen.

'Ikke umiddelbart, nej', sagde William og tog et langt skridt hen over en vandpyt. 'Hun fortalte ikke en gang sit navn. Men da vi talte sammen første gang, fortalte hun, at hun havde været med det samme fly som jeg fra Danmark. Jeg fik kollegerne derhjemme til at tjekke passagerlisten, og de fandt ud af, at en af de andre på listen hed Gitte Kjeldsen og havde anmeldt sin mand for hustruvold hele tre gange. Hver gang frafaldt hun sigtelsen, så snart hun kom ud fra hospitalet. Hun var helt åbenlyst rædselsslagen for ham, stod der i rapporten fra den seneste episode ... jeg gættede på, at det var hende, og da jeg talte med hende anden gang, altså i dag, så bekræftede hun det'.

'Og hendes mand hedder ...?'

'Klaus Kjeldsen. Et gennemført dumt svin, så vidt jeg kan forstå. Mit gæt er, at hun omsider har fået nok og er skredet fra ham. Og at de mange kontanter, hun rendte rundt med, stammer fra hans bankkonto'.

'Det er da en mulighed'. Peter Gray lavede et notat. 'Vi må prøve, om vi kan spore ham hertil'.

'Var der ellers andet, inspector?'

'Ikke umiddelbart, sir. vi har alle Deres data, ikke? Navn, mobilnummer ... Har De et fastnetnummer i Danmark?'

'De kan kontakte mig via dansk politi. Nummeret står på mit visitkort... Men jeg ville foretrække, om vi kunne nøjes med mobilen. Faktisk ville jeg være glad, hvis De kunne holde mit navn helt ude af aviserne. Jeg skal nok vidne og alt det der, men ...'

'Må jeg spørge hvorfor, Sir?'

'Jeg er her i et lidt... illegitimt ærinde. Jeg er

her med en kvindelig bekendt, men min kone tror, jeg er til en konference i Bristol, så ...'

'Ah'. Den engelske politimands ansigt flækkede i et bredt smil. 'Selvfølgelig, Sir. Jeg skal gøre, hvad jeg kan'.

William afslog tilbuddet om et lift med en politivogn og spadserede i stedet gennem parken til sit hotel i Primrose Hill. Han var godt tilfreds med sin indsats. Han havde holdt sig så tæt på sandheden som muligt. Det var jo rigtigt, at Gitte Kjeldsen havde ringet til ham to gange, og at han havde fået sine kolleger i Danmark til at spore hende. Historien om hendes ulykkelige ægteskab var også sand, ligesom det var helt korrekt, at William selv havde været den første, der så liget. Men han havde ændret eller udeladt et par detaljer.

Sandheden var, at han fra starten havde vidst, hvem pengeafpresseren var, da hun havde kontaktet ham den foregående dag. Han havde jo set hende gå ud på dametoilettet, umiddelbart før Henrys telefon blevet stjålet. Da Gitte et par timer senere havde ringet, havde han omgående genkendt hendes stemme - og så var resten egentlig kun et spørgsmål om at trække på sine kontakter.

Det havde ikke budt på nogen problemer at få hende til at møde op i et øde hjørne af den kæmpemæssige park, hvor han havde lovet, at pengene ville ligge gemt i en pose under en bænk. Ligesom det havde været så let som ingenting at holde øje med bænken - og overfalde hende, da hun kom for at hente pengene. Gitte Kjeldsen havde ikke ligefrem været nogen mesterforbryder. Henrys iPhone lå nu trygt og godt i hans inderlomme, og han

Simon Bukhave (1978) er kendt for sine gotisk-symbolistiske og snigende og urovækkende tegneserier samt for sine stemningsmættede bogillustrationer. Hans karakteristiske, sirlige streg har været udstillet i USA og Europa.

havde sikret sig, at politiet havde en forklaring på, hvorfor han og hun havde været i kontakt med hinanden - hvis nu nogen mod forventning skulle have set dem sammen.

William fløjtede, da han tog trapperne op på hotellets tredje sal. Han vidste, at Gittes voldelige ægtemand - okay, enkemand - gik en besværlig tid i møde. Han ville have svært ved at bevise, at han ikke stod bag mordet på sin kone. Man havde jo

Anna Grue (1957) debuterede i 2005 med 'Noget for noget', som blev præmieret med Det Danske Kriminalakademis debutantpris. I 2007 påbegyndte hun en krimiserie med privatdetektiven Dan Sommerdahl i hovedrollen. Seneste bind er 'Den skaldede detektiv'. Anna Grue er oprindeligt uddannet som grafisk designer og har været chefredaktør for en række magasiner.

hørt om lejemordere og den slags, og manden havde jo penge nok.

Formiddagsaviserne ville sørge for at dømme ham skyldig i offentlighedens øjne, uanset om han senere blev rensset i en retssag. William havde ikke de fjerneste kvababelser over at lade Klaus Kjeldsen lide. Manden var jo skyldig; om ikke i mord, så dog i hustrumishandling.

Han fik, som han havde fortjent - og hvor tit kunne man egentlig sige det?

Ud & Se, juli 2011

Hvorfor læser vi krimier?

Af Thomas Olesen, 27. september 2011

En bruger skriver om krimiens fascination og baggrunden for, at der læses så mange krimier.

Krimiens fascination - hvorfor læser vi krimier?

Det er en gammel nyhed, at krimier sælger. Vi vil have bøger af A. J. Kazinski, Lars Kepler, Jussi Adler-Olsen og Camilla Läckberg, for vi elsker simpelthen krimier! Men hvorfor fascineres vi mon af krimiens univers? Hvad er det, der gør, at vi ikke kan slippe bøgerne om grufulde mord, afdankede detektiver og skumle konspirationer?

Krimiens rutsjebane (og et forsvar for krimiens lødighed)

Den første og mest indlysende årsag til krimiens popularitet er det høje tempo, overraskelserne og chokeffekterne. Uden disse elementer er der slet ikke tale om en krimi! At hoppe om bord i en god krimi er som at tage en tur i rutsjebanen i Tivoli; man bliver ført rundt, op, ned og til siden til man er høj af adrenalin. Kritikerne af krimigenren anser netop spændingselementet for at være mindre "fint", fordi læseren ikke skal tænke selv, men blot lade sig føre rundt i rutsjebanens forudbestemte mønster.

Dette holder absolut ikke - krimien er måske nok spændingsmættet som en rutsjebane, men det er langt fra ensbetydende med, at man ikke skal tænke selv. Krimiens grundstruktur er bygget op omkring opklaringen af en forbrydelse, og det ligger derfor i krimiens natur, at den byder på masser af detektivarbejde for læseren. Desuden inviterer krimien til refleksioner over eksistentielle temaer som livet og døden, forbrydelse og straf, skyld og uskyld osv., som man f.eks. ser det hos Håkan Nesser eller Paul Auster (for at nævne nogle få ud af mange, mange, mange). Så tag den, I snobbende kritikere af krimien!

Bevægelsen fra kaos til orden

Et andet svar på, hvorfor vi læser krimier (og hvorfor man skal tænke selv, når man læser en krimi), er, at vi har behov for fortællinger om kaos og orden. Vi har simpelthen behov for at læse om forbrydelser (kaos), der bliver opklaret (orden). Og hvorfor har vi så behov for at se noget hæsligt blive gjort smukt, hvorfor har vi behov for at læse om detektiver, der opklarer grufulde forbrydelser? Fordi vi oplever kaos og uorden i verden omkring os. Det er betryggende at se, læse eller høre fortællinger om kaos, der bliver til orden. Når vi finder denne form for tryghed i krimien, så bliver fiktionen for det første et tilflugtssted fra verdens tumult. For det andet byder krimiens opklaring af forbrydelsen sig til som en mulig løsning på vores egne problemer (i litteraturens overførte forstand).

Krimien som svar på døden

Et tredje svar er døden. Døden er et genkommende tema i krimien. I den virkelige verden er mord og død forfærdelige at skulle forholde sig til, og vi undgår dem for enhver pris. Men i fiktionens verden drages vi af mordet, og mysteriet, der følger med mordet. I "Om krimien" af P. D. James, detektivromanens grand old lady, nævner hun netop døden som den primære ingrediens i hovedparten af alle krimier. At døden (næsten) altid er at finde i krimien, skyldes måske, at døden er ubegribelig. Ethvert menneske, som har haft døden inde på livet, så at sige, kender til dødens ubegribelighed, dens finale, uudgrundelige urimelighed. Døden efterlader et stort, rungende hvorfor?

Døden - og forsøget på at forstå døden - er måske det, der er grundstenen i enhver religion. Religion giver et svar på, hvorfor vi dør, men også et svar på hvad der sker efter døden. Den klassiske krimi giver ikke noget svar på, hvad der sker efter døden (kun en tåbe vil opstille regler for krimien; selvfølgelig er der krimier, som tager os med om på den anden side af døden, som fx A. J. Kazinzkis mesterlige "Den sidste gode mand"), men krimien giver næsten altid et svar på, HVORFOR vi dør. I krimien er der som oftest et mord og opklaringen af dette mord. Opklaringen, eller blot beskrivelsen af mordet, er svaret på dødens store uudgrundelige HVORFOR.

<http://www.litteratursiden.dk/blogs/thomas-olesen/20110927>

Anne Viit, kursist på Creative Writing kursus

At læse

Af Anne Viit

Jeg mærker min hånd glide gennem det bundløse hav, jeg smager den kunstige luft der udfylder mine lunger og fornemmer ensomheden, mens mine luftbobler bryder den bundløse stilhed. Jeg opfatter fiskens flydende bevægelse og føler fantasien fylde de dunkle huler under de farvestrålende og farverige koraller. Jeg lever i et andet univers, en forunderlig fascinerende fremmede verden. Jeg famler mig frem og forstår først nu at den svage fortrængte lyd, der gennembryder vandets bastante mur er et råb. Et råb om hjælp fra en fremmedartet som mig, eller en drillende delfin der er dukket op af mørket? Mine sanser er skærpede, jeg er klar, på vagt overfor det ubestemmelige ukendte. Indtil det uransagelige råb lader sig dechiffrere. "Vi skal spise! Nu!" råber min mor fortvivlet over min manglende tilstedeværelse, og jeg er med ét tilbage ved overfladen.

Der er noget fascinerede i at dykke - også ned i litteraturen. Noget berusende ved at synke dybt ned på den fløjlsbløde sandbund af en tekst, glemme den ordinære omverden oppe på overfalden og langsomt mærke hverdagen forsvinde og blive erstattet af et helt nyt betagende og blændende univers. Som læsenørd er det svært at begribe, hvordan alle mennesker ikke kan forstå denne trang til at forsvinde i en bog. Hvordan man ikke kan have lyst til at glemme alt omkring sig til fordel for noget fiktivt. Jeg skal nok indrømme, at jeg har tænkt mit om folk der ikke forstod læsnings fortrin. Jeg tror dog efterhånden, jeg har erfaret, at man kan dykke i mange forskellige have og at fordybelsen kan antage forskellig form. Om dykningen så finder sted i musikkens, bogens eller spillets verden, er den et udtryk for samme essens: For en tid at fortabe sig i fantasien.

<http://vallekilde.dk/klumme-at-laese/>

Ny undersøgelse kortlægger landets mange ikke-læsere.

En halv million danskere elsker bøger - men læser ikke

Af Oliver Stilling, 1. maj 2014

Klokken er lidt over fire, og solen står stadig højt over Esplanaden, da Louise Rosenberg Mærsk bestiger sin cykel på brostenene mellem Café Lumskebugten og A.P. Møller - Mærsk A/S' hovedsæde, hvor hun er hyret ind som ekstern digital projektleder i afdelingen for corporate it.

Det er ikke til at vide, hvad hun normalt tænker, når hun begiver sig af sted på sin daglige cykeltur tværs gennem Københavns pulveriserende myldretidstrafik for at hente sine to børn, Georg og Hugo, i daginstitutionen Børneambassaden på Frederiksberg fire en halv kilometer derfra.

SPØRGSMÅL om tid. It-projektleder Louise Rosenberg Mærsk læser måske tre skønlitterære bøger om året, selv om hun altid har været en læsehest. Der er for mange praktiske gøremål i hverdagen. Men der er håb for hende, siger forskningen. - Foto: Peter Klint

Men noget, hun formentlig ikke skænker en tanke, er skønlitteratur. Undersøgelser viser, at 40 procent af den voksne danske befolkning aldrig eller sjældent læser skønlitteratur. Den statistik er hun en del af - selv om hun er typen, der sluger bøger råt.

Bøger der samler støv

Louise Rosenberg Mærsk sætter af, og så er hun i fart. Politikens udsendte cykler med ved siden af; hvis man vil interviewe en litteraturelskende kvinde på 36 år, som har så travlt, at bøgerne er røget i svinget, må man slå til, når chancen byder sig, selv om det bliver med livet som indsats.

Vi drejer ned ad Store Kongensgade, der i al sin ensrettethed fungerer som en slags tragt for behjulet trafik i indadgående retning mod Kongens Nytorv.

»Det er jo en travl tilværelse, du har«, siger jeg til Louise Rosenberg Mærsk. »Jo«, siger hun.

»Du vil gerne læse, men du kan simpelthen ikke nå det?«.

»Jeg prioriterer det i hvert fald ikke, når der kommer alle de andre ting oveni. Jeg vil indrømme, at mine bøger bliver mest købt ude i lufthavnen. Der har de en top-50, og så vælger jeg nogle stykker til ferien. Nogle gange bliver jeg rigtig bidt, når jeg er i en boghandel og køber rigtig mange bøger. Dem får jeg så aldrig læst. Jeg kan godt lide følelsen af at have dem, men jeg får dem bare aldrig læst. Jeg læser nok tre bøger om året. Det er nok det. Vi skal til venstre her!«.

En guilty pleasure

Sidste år søsatte Kulturministeriet kampagnen 'Danmark Læser'. Den har til formål at få flere danskere til at læse skønlitteratur. For at finde ud af, hvor snittet skal lægges i sådan en kampagne, har 'Danmark Læser' gennem to fokusgrupper og 1.571 onlineinterviews nu identificeret tre segmenter af ikke-læsere (folk, der aldrig eller sjældent læser skønlitteratur, red.), som tilsammen udgør ca. 1,5 millioner voksne danskere.

De tre segmenter af ikke-læsere er de her: 'de uinteresserede' (ca. 300.000 personer), 'de travle familier' (ca. 700.000 personer) og 'de motiverede' (ca. 500.000). Den sidstnævnte kasse er den, som man i udpræget grad kan putte sådan en som Louise Rosenberg Mærsk ned i.

'De motiverede' ikke-læsere har en mellemlang eller lang videregående uddannelse. De har en travl hverdag med karriere og fritidsaktiviteter, og de er meget kulturelt interesserede og går i biografen og teatret.

Her adskiller de sig fra gruppen 'de travle familier', som også har mange fritidssysler, men i langt højere grad er optaget af at passe hus og have og værne om de nære værdier. En til fem gange halvårligt tillader de sig at åbne en bog.

»Der er lidt flere kvinder end mænd blandt 'de motiverede', og det er dem her med rigtig mange jern i ilden«, siger Rikke Lind Andersson, der er kampagneleder på 'Danmark Læser'. »De engagerer sig i skolens forældrebestyrelse, og de samler ind til Red Barnet. Og så elsker de at læse skønlitteratur. De snakker hele tiden om det, men de har svært ved at nå det. Når det lykkes en sjælden gang imellem, er det en guilty pleasure for dem«.

Læsning er isolerende

Louise Rosenberg Mærsk er cand.mag. i informationsvidenskab fra Aarhus Universitet. Hun er selvstændig efter at have været fastansat i en række større virksomheder. Hendes mand er salgsschef i en softwarevirksomhed.

Hov! Nu er hun nået et godt stykke hen ad Gothersgade. Cykelstien er ret smal her, og antallet af cykler i eksplosiv fremdrift er så voldsomt, at man ville kalde det bibelsk, hvis der var tale om grashopper. Alligevel er der sød musik. Ude midt på Eksercerpladsen foran Rosenborg Slot øver Den Kongelige Livgardes Musikkorps på Bent Fabricius-Bjerrers melodi til 'Forelsket i København'.

Da der bliver rødt lys ved Nørre Voldgade, spørger jeg, hvad der sker, når det endelig lykkes at læse en af de tre årlige bøger.

»Det er ferier. Jeg læser kun bøger på ferier. Der har jeg tid til det. Det er der bare ikke i hverdagen. Når børnene sover, og alt er ryddet op klokken ni, ja, så sætter jeg mig bare ikke ned og læser en bog i hjørnet. I folkeskolen læste jeg ellers næsten en bog om dagen«. »Man er for træt?«, foreslår jeg.

»Træt - og så er det at læse jo også isolerende. Tv-serier på Netflix kan du sidde og se med din mand, ikke. Så tiden efter at børnene er faldet i søvn, bruger vi på at snakke eller se en serie sammen. Det er det, vi kan overskue at gøre i hverdagen. Når børnene er så små - to og fire år - og vågne, skal der være en voksen på dem hele tiden«.

Svært at løsrive sig

Sidste weekend gennemførte Louise Rosenberg Mærsk BT Halvmarathon i København på 2 timer 13 minutter og 48 sekunder. Det kan man se inde på hendes facebookprofil.

»Det tager jo noget tid at træne til halvmaraton«, siger jeg, da vi kører langs Peblinge Sø, hvor der er luft og rum, men stadig fart over feltet. Vi nærmer os Søpavillonen.

»Man kan ikke det hele. Der er den time hver aften. Den kan jeg så bruge på at besøge en veninde, læse en bog eller kysse min kæreste, Ja, eller løbe. Og så var jeg blevet lidt tyk her det sidste halve år - og så blev det løbe«, forklarer Louise Rosenberg Mærsk.

Hun »synes selv«, at hun er belæst, og hvis hun skal pege på et problem, er det, at hun »altid bliver meget, meget bidt af historien«, og så kan hun ikke lægge bogen fra sig. Så tænker hun kun på, hvordan hun kan læse igen.

»Det er træls at gå sådan en hel uge. Jeg er begyndt - vi skal dreje her - at læse en del noveller, for så er jeg hurtigere færdig. Og så læser jeg sådan noget letfordøjeligt som Leif Davidsen og Murakami«.

»Og '50 Shades of Grey'?«.

»Dog ikke! Jeg er nok den eneste kvinde, der ikke har læst den. Igen - jeg tror ikke, jeg tør, hvis jeg ikke kan lægge den fra mig igen og være mor«.

Louise Rosenberg Mærsk siger, at hun vil tro, hun har købt 12-14 bøger inden for det sidste års tid, som hun ikke har haft tid til at læse. Jeg spørger hvilke.

Samme aften sender hun en liste over titlerne og et foto af bøgerne i en bunke på sofaen: 'Rebekkas roser' af Martha Christensen, 'Headhunterne' af Jo Nesbø, Peter Høegs 'De måske egnede', 'De ti herskere' af Christian Mørk, 'Fars lille pige' af Mary Higgins Clark, Khaled Hosseinis 'Under en strålende sol', 'Bortset fra himlen' af Eske Troelstrup, 'Champagnepigen' af Leonora Christina Skov.

Og andre bøger, hun har anskaffet, men ikke læst, tæller: 'Englen i Groznyj' og 'Hundrede og én dag' af Asne Seierstad, hendes morfar, Georg Langkjers, erindringer, 'Det var så det', Bo Lidegaards 'En fortælling om Danmark i det 20. århundrede', 'Mad Men Mania' af Iben Albinus, 'Dagmar - Historien om en barnemorderske' af Frank Bøgh og endelig den sigende 'Stressfri på 12 uger eller mer' af Majken Matzau & Christina Bølling.

Der er håb

Vi kører over kæmpekrydset, hvor Åboulevard møder Gyldenløvesgade og drejer ned ad Vodroffsvej, hvor der ikke er cykelsti. Vi er på Frederiksberg. På Niels Ebbesens Vej fortæller Louise Rosenberg Mærsk, at sådan en som hendes mor læser en time hver aften. Det er bare en naturlig del af hendes tilværelse.

»Er din mor også karrierekvind?«.

»Hun er præst. Jeg ved ikke, om det er en karriere, ha ha«.

»Hvad med din mand, læser han skønlitteratur?«

»Nej, han læser endnu mindre, end jeg gør«.

Pludselig er Børneambassaden inden for synsvidde. I cykelparkeringen foran bygningen står anhængerne, som Georg og Hugos far afleverede dem i samme morgen. Om lidt kommer drengene springende ud i eftermiddagssolen, og så går turen hjemad.

Er der håb for Louise Rosenberg Mærsk og de cirka 500.000 danske mænd og kvinder, der har det ligesom hende? Det er der, siger adjunkt Gitte Balling, som forsker i læsning og læseoplevelser på Københavns Universitet:

»Hun kommer helt sikkert til at læse igen, når børnene bliver lidt større. Hun mangler ikke motivation.

Vi har et læselivsforløb, og der kan være perioder, hvor vi ikke læser. I mine undersøgelser af kvinder, der læser meget, var der nogle ældre kvinder, som sagde, at de næsten ikke fik læst skønlitteratur, da deres børn var små. Da jeg læste litteraturvidenskab på universitetet, læste jeg stort set kun faglitteratur«, siger Gitte Balling.

Men hvad, hvis det er *nu*, hun gerne vil læse?

»Så er det bedste, der kan ske, at hun brækker lårbenet, så hun ikke kan løbe. Men det skal du måske ikke citere mig for. Jeg læste rigtig mange bøger, da jeg engang var blevet opereret i foden«, lyder det fra forskeren.

http://politiken.dk/kultur/boger/skonlitteratur_boger/ECE2276740/en-halv-million-danskere-elsker-boeger--rrien-laeser-ikke/

Løven

Af Kim Fupz Aakeson, 1998 leo
23. juli - 23. august

Løven er dominerende, befinder sig bedst i centrum og forventer at blive adlydt. Løven værner om sin værdighed, nederlag passer den meget dårligt. Løven kan kun klare de situationer den får lov til at beherske.

At politiet dengang stoppede Arne Willumsen på Enghavevej, var først og fremmest fordi han havde drevet sin taxa op på 86 kilometer i timen, men da han lugtede tungt af øl, lod de ham selvfølgelig alkoholteste.

"Det var nu hyggeligere med de gamle balloner," sagde han og pustede i den elektroniske boks. Den så ikke godt ud. Han havde en promille på 1,25, akkurat på den gale side af grænsen mellem promillekørsel og spirituskørsel.

"Jeg er på vej i garage," sagde han til betjentene.

"Ja, helt sikkert," sagde den ene.

"Jeg kører sgu ellers aldrig når jeg har drukket," sagde han.

"Nej, helt sikkert ikke," sagde betjenten.

Begge dele var faktisk sandt, Arne Willumsen var uforvarende røget i med et par af de andre, de fejrede Hansi, der havde fået tvillinger, men taxaen skulle jo lige i garage bagefter, osse selvom han godt vidste at han havde fået et par elefanter for meget. Pilsnere med dyremotiv, som de plejede at kalde dem.

"Vi giver en køretur," sagde betjentene. Arne var ikke vant til at blive behandlet sådan, ovenfra og ned, og så af to drengerøve i spejderuniform, men han var klar over at det ikke var tidspunktet at sætte nogen på plads.

"Lort," mumlede han.

"Hvad behar?" sagde betjenten.

"Ikke noget," sagde Arne og satte sig tungt ind i deres bil. Det gav en gedigen bøde og ubetinget frakendelse af kørekortet i 12 måneder, med udsigt til en ny køreprøve når den tid kom. Han afleverede nøglerne til vognmanden og var arbejdsløs og 56 år.

"Det er sgu noget lort, Willumsen," sagde vognmanden.

"Det er i hvert fald en helvedes lang ferie," sagde han og stod for første gang i sit liv uden noget at lave.

Han havde altid kørt taxa, de sidste 8 år for Codan, han elskede det og var god, kørte aldrig sort, tog den korteste vej og havde endnu ikke været nødt til at alarmere nogen af de andre. Kunderne i hans bil lavede nemlig ikke vrøvl over betalingen. Eller over noget som helst andet.

"Der kommer kongen," sagde de på Bingo og gjorde plads ved bordet. Han sluttede ofte sin arbejdsdag med en lille fadøl eller to, bare for at drosle ned.

"Det er helt rart at smække røven i sædet uden at tjene penge," sagde han.

"Haha," sagde de andre.

Han kom af en eller anden grund altid til at sidde for bordenden. Når det havde været længe nok, rejste han sig og sagde for eksempel: "Nåh, de herrer, det er med koner som med krydderboller, de skal holdes varme."

"Haha," grinede de alle sammen lydigt.

Han var stor og solid, talte gennemtrængende og tydeligt og havde et imponerende sort pomadehår og var ikke bange for at sige sin mening, tværtimod. Han havde opdraget sine tre piger kontant og ordentligt. De var flyttet hjemmefra og klarede sig alle, så Arne og Minna havde fået plads i lejligheden på Kastrupvej.

Og så var han i øvrigt en god socialdemokrat, med partibog.

Minna havde selvfølgelig taget det pænt.

"Det må vi jo klare, det her," sagde hun. "Det er da godt at vi sidder billigt i det."

Han havde ikke svaret. Fire dage havde han været hjemme, fire dage havde han hvileløst zappet frem og tilbage mellem forskellige kanaler uden rigtig at se noget, højt humør og popmusik og lyshårede piger.

Når Minna omsider kom hjem fra lufthavnen og sit arbejde i catering, sad han ved bordet i køkkenet mens hun rørte i gryderne, overflødig og mut.

"Hvad har du lavet?" spurgte hun.

"Gør du nar?"

"Du kunne måske begynde at motionere," foreslog hun, for sjov, og smilede til ham.

"Ja," sagde han. "Eller lægge puslespil."

"Du må i hvert fald ikke hænge herhjemme hele dagen."

"Det skal jeg nok selv passe," sagde han. Han satte sig ind foran fjernsynet igen.

"Hvad med at gå til noget?" råbte hun. "Man kan gå til alt muligt."

Næste dag gik han alligevel ud. Ned til Bingo, hvor han fandt sin bordende. Det var ikke for at blive fuld eller drukne sorger, det var bare for at komme lidt uden for lejligheden, bruge mund og sætte ting på plads. Det gik osse fint.

"Har du været ude i dag?" spurgte Minna senere.

"Yes," sagde han, som sandt var.

Om aftenen så de fjernsyn sammen, og han lagde en arm om hende og kaldte hende gamle tøs.

Alkohol optages i blodet gennem mavesækken og tyndtarmen, hvorefter leveren går i gang med at nedbryde den til acetaldehyd, vand og kuldioxid, men hvis tempoet for indtagelse er højere end nedbrydelsen, er det at man bliver beruset. Det var i grove træk hvad der skete for Arne Willumsen på Bingo, ikke hver dag, ikke hele tiden, men jævnligt. Han kom hjem, ikke sent, bare lidt ud på aftenen, med en lille bimmelim og var numseklappende eller en anelse for højtalende.

"Jeg bryder mig ikke om det her," sagde Minna.

"Jeg har vist ikke spurgt dig om du bryder dig om det," sagde han og slap hende.

"Hvorfor snakker du sådan til mig?" sagde hun.

"Du skal bare blande dig udenom," sagde han og løftede en pegefinger. "Det er det eneste du skal gøre."

Minna trak sig, det gjorde hun altid når han fik den tone på. Han åbnede skjorten, satte sig, så fjernsyn og skiftede kanaler, hun gik til sidst i seng med et dameblad. Og sov da han kom ind. Og vågnede ikke selvom han gjorde sig lidt hostende og vendte sig flere gange.

Sådan en aften var det, lidt senere end spisetiden, en tallerken med sølvpapir over, og Minna der sad ved køkkenbordet og ventede.

"Kom og sæt dig," sagde hun stille.

"Jajaja, nu kommer jeg," sang han og mærkede ikke noget endnu. "De ser jeg iler ..."

"Der er længe til du kan få dit kørekort igen," sagde hun, og nu mærkede han det, mere end rigeligt. Han skubbede tallerknen fra sig.

"Og så?"

Hun sagde: "Og så må vi finde ud af hvordan det skal være herhjemme så længe."

Hun sagde: "For det her går ikke."

"Såe."

Hun sagde: "Du må holde op med at drikke og sidde dernede, du må finde noget at tage dig til."

Han tog sig en kunstpause, så lænede han sig overdrevent tæt på hende. "Hvis jeg får problemer med min tid, så skal jeg nok sige til."

"Vi har problemer," sagde hun, nu hviskede hun næsten. "Slut!" råbte han og hamrede en hånd ned i bordet, sparkede stolen bagud og var på vej ind i stuen.

"Det er altså ikke slut," sagde hun.

Han hoppede, det var ligegodt satans, han vendte sig og så ned på hende, hun turde i det mindste ikke se op. Han sagde: "Jeg sagde at det var slut, gjorde jeg ikke?"

"Arne, du bliver nødt til at høre hvad jeg siger."

"Hold så kæft," sagde han. Nu var han sgu ved at blive rigtig vred, sad hun ikke dér og pillede i sine konehænder og blev ved og ved, han mærkede hvordan det rasede i ham, det længtes efter at få hende til at lukke.

"Arne ..."

"Du holder din kæft nu!"

Han smed sig i lænestolen og tændte for et eller andet og var tilfreds med at han ikke havde rørt hendes æde. Så stod hun bag ham.

"Jeg vil godt have at vi taler færdigt," sagde hun. Han røg op, gik hurtigt mod hende og pegede hende ind i ansigtet.

"Nu stopper du kraftedeme, kælling!"

Hun græd. "Du bliver nødt til at høre."

Det sagde hun. Du bliver nødt til at høre. Så kom hans hånd, fremmed og helt udefra, til overraskelse for dem begge to, hårdt og til ansigtet, han så hvordan hun forsvandt som om nogen havde pustet til hende, hun var et fnug, men larmede alligevel da hun ramte karmen.

De var begge stille. Han tænkte at det ville have været lettere hvis hun bare havde grædt, det ville have været meget lettere for ham at han havde hjulpet hende op og holdt hende og sagt at han ikke anede hvad der var gået af ham. Men ikke en lyd fra hende, den der stædighed igen, stædigt på benene, uden at se på ham, stædigt ud af stuen og ind i soveværelset. Han satte sig foran fjernsynet, rejste sig så og tog sin jakke på. Hun skulle bare lade ham være.

Næste formiddag vågnede han med ansigtet ned i puden, en skarp hovedpine og en klar hukommelse. Det var lørdag, men hun lå ikke i sengen. Han blev lettet over at høre hendes lyde i køkkenet. Han rystede på hænderne og blev meget længe under den varme bruser, uendeligt længe.

Da han kom ud i køkkenet, stod hun og vaskede op, men vendte sig ikke, han snøftede ellers og satte sig lydeligt. Der var kaffe på termoen. Han sad og kiggede ned i sin kop.

Han sagde: "Er der noget der skal købes ind?"

"Hvorfor?" spurgte hun, stadig med ryggen til.

Han rømmede sig og sagde: "Så kunne jeg måske ..."

Tættere havde Arne Willumsen aldrig været på en undskyldning i hele sit voksne liv. Det ringede på, han så op fra sin kop.

"Hvem er det" spurgte han. Klokkeren var ikke engang halvelve.

"Det er Karen," sagde hun og larmede med bestikket. Karen var den mellemste. "De skal låne kaffemaskinen til Kenneths fødselsdag."

"Jeg skal nok ..." sagde han, rejste sig og syntes næsten det var en samtale de havde.

Da han åbnede for Karen, smilede hun og sagde: "Hva' søren, det er jo førtidspensionisten."

"Jae," sagde han og gjorde plads. "Går det godt?"

"Jeg var bare ude for noget helt vildt i går," sagde hun og smed træskoene i entreen. "Jeg skulle køre Hasse i skole, og så er der trafikprop på broen ..."

Han var glad for at hun var kommet, nu ville alt blive hyggeligt.

"... og alle dytter og pludselig ryger to fyre ud af deres biler og begynder at slå løs på hinanden, det er ikke løgn."

"Folk er ikke rigtig kloge," sagde han. Hun gik hjemmevant forbi ham og ud i køkkenet, han stillede sig i døren.

"Hej Mutti."

Minna vendte sig med et fremmed ansigt. Hendes læbe var stor og misfarvet. Arne kunne ikke komme hen til stolen. Han blev stående. Den læbe, blå og anklagende, han havde aldrig set noget lignende.

"Hvad er der sket med dig?" Karen var bare overrasket.

"Arne slog mig i går," sagde Minna, meget tydeligt og uden at tøve.

Han blev stående.

Karen sagde: "Nååå." Sådan for sjov, men hun tav og tørrede smilet af, alvoren var tung i køkkenet. Minna flyttede kolben, tog kaffemaskinen ud af stikket, rullede ledningen rundt og rakte det hele til Karen. Men hun så på Arne.

"Hvadeh..." prøvede Karen

"Det er i orden," sagde Minna så. Hun tog ikke øjnene væk,. "Det sker ikke igen."

Arne Willumsen mærkede sin datters blik flakse hurtigt over sig, han så fra Minna og ned i gulvet. Og ønskede at han kunne tage de få skridt hen til den stol.

Dyrekredsen, 1996.

Frit Land

Ulige Numre, 2015

Bølgende bakker,
marker, eng og skov.
Frit land, frit land, bestå.
Dine brødre er borte,
dine søstre sover sødt,
så du må være stærk og stå ret.
Ryster du på hånden,
ja så vælter det jo ind,
over landets grænser,
ind i stuen, i mit hjem.
Vi skal kaste os i bølgerne,
der slår mod kysten ind.
Frit land, fri for os selv.

Sommeren var gået, da jeg rev mig på din torn.
Alt det smukkeste gør ondt,
fra myggestik ved søerne
til trådene i bølgerne,
der brænder hendes ben.
Vi skal kaste os i bølgerne,
der slår mod kysten ind.
Frit land, frit land, mit sted.

Tusinde af øjne,
de har meninger om alt,
og alle sammen tror, deres tv taler sandt.
Jeg skal prøve på at se den lysende idé,
men strengen den må trækkes i det sand.

Tilgiv mine øjne,
de ser kun fra næsen ned.
Hvordan skal jeg kunne bære hele kloden på mit skød? Hele verdens smerte kommer
ikke mine ved. Frit land, frit land, mit sted.

Sommeren var gået, da jeg rev mig på din torn.
Alt det smukkeste gør ondt,
fra myggestik ved søerne,
til trådene i bølgerne der brænder hendes ben.
Vi skal kaste os i bølgerne,
der slår mod kysten ind.
Frit land, frit land, mit sted.
Frit land, frit land, frihed

<https://www.musixmatch.com/lyrics/Ulige-Numre/Frit-Land>

Bedømmelseskriterier, skriftlig fremstilling niveau D

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation opfylder de faglige mål.

Der lægges vægt på eksaminandens viden om og færdigheder i:

- a) **skriftlig formulering**, herunder komposition, syntaks, tegnsætning og et passende og varieret ordvalg
- b) **emnebehandling**, herunder evne til at redegøre for det væsentlige i det læste tekstmateriale samt at argumentere ud fra dette
- c) **kommunikations- og mediebevidsthed**, herunder at besvarelsen demonstrerer opmærksomhed vedrørende genre, formål, målgruppe og medie.